

*Sygn. VPa 68/14*

## WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*Dnia 4 listopada 2014 roku*

*Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,*

*Wydział V w składzie:*

*Przewodniczący: SSO Mariola Mastalerz*

*Sędziowie: SSR del. Urszula Sipińska-Sęk (spr.)*

SSO Agnieszka Leżańska

*Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera*

*po rozpoznaniu w dniu 21 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim*

na rozprawie

*sprawy z powództwa P. W.*

*przeciwko Aresztowi Śledczemu w P.*

o zwrot kosztów dojazdu

*na skutek apelacji pozwanego Aresztu Śledczego w P. od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych*

*z dnia 17 lutego 2014r. sygn. IV P 379/13*

1. *zmienia zaskarżony wyrok w punkcie „1” (pierwszym) w ten sposób, że zasądza od pozwanego Aresztu Śledczego w P. na rzecz powoda P. W. kwotę 1.824,60 (jeden tysiąc osiemset dwadzieścia cztery złote 60/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 16 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części apelację oddala,*

2. *nie obciąża powoda P. W. kosztami postępowania apelacyjnego.*

*Sygn. akt V Pa 68/14*

## UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 grudnia 2013 r. P. W. wniósł o zasądzenie od Aresztu Śledczego w P. kwoty 2.174.40 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że jest funkcjonariuszem Służby Więziennej zatrudnionym w Areszcie Śledczym w P. Zamieszkuje w miejscowości G.. Dnia 31 października 2013 r. wystąpił z wnioskiem do dyrektora Aresztu o zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby. Pismem z dnia 18 listopada 2013 r. dyrektor odmówił zwrotu tych kosztów powołując się na zawarcie przez Centralny Zarząd Służby Więziennej umowy z (...) na wykupienie uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w wysokości co najmniej 50%. Zdaniem powoda stanowisko dyrektora Aresztu nie było właściwe, albowiem z miejscowości, w której mieszka nie ma połączenia kolejowego z P.

W odpowiedzi na pozew Areszt Śledczy wniósł o oddalenie powództwa oraz podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie żądania zwrotu kosztów dojazdu za miesiące sierpień, wrzesień, październik i listopad 2010r.

**Zaskarżonym wyrokiem** z dnia 17 lutego 2014 roku wydanym w sprawie IV P 379/13 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zasądził od pozwanego Aresztu Śledczego w P. na rzecz P. W. kwoty:

- a) 159,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2010 roku,
- b) 74,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2011 roku,
- c) 148,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lutego 2011 roku,
- d) 140,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 marca 2011 roku,
- e) 140,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2011 roku,
- f) 162,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 maja 2011 roku,
- g) 162,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2011 roku,
- h) 104,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2011 roku,
- i) 162,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2011 roku,
- j) 150,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 września 2011 roku,
- k) 58,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 października 2011 roku,
- l) 165,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2011 roku,
- m) 104,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2011 roku,
- n) 92,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2012 roku i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

**Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:**

Powód zamieszkiwał w G., a służbę pełnił w Areszcie Śledczym w P. Pomiedzy tymi miejscowościami nie ma połączenia kolejowego.

Nie było też spornym wyliczenie wartości kosztów dojazdu, jakie wykazał powód. Za poszczególne miesiące wynosiły one: sierpień 2010r.-84.80zł, wrzesień 2010r.-108.00zł, październik 2010r.-159.00zł, listopad 2010r.-159.00zł, grudzień 2010r.-74,20zł, styczeń 2011r.-148,40zł, luty 2011r.-140,40zł, marzec 2011r.-140.40zł, kwiecień 2011r.-162,00zł, maj 2011r.-162,40zł., czerwiec 2011r.-104,40zł, lipiec 2011r.-162,40zł, sierpień 2011r.-150,80zł, wrzesień 2011r.-58,00zł, październik 2011r.-165,00zł, listopad 2011r.- 104,40zł, grudzień 2011r.-92,80zł.

Powód 31.X.13r. złożył do dyrektora Aresztu Śledczego w P. wniosek o zwrot kosztów dojazdu za dni, w których pełnił służbę.

W dniu 19.XI.13r. dyrektor skierował do powoda pismo informujące o negatywnym rozpatrzeniu wniosku. W piśmie wskazał, że zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby nie przysługuje za rok kalendarzowy, w którym wykupiono uprawnienie do ulgowych przejazdów środkiem publicznego transportu zbiorowego, w wysokości co najmniej 50%. Centralny Zarząd Służby Więziennej oraz (...) zawarły w dniu 5.VIII.10r. i kolejno w dniu 21.XII.10r.

umowy, na podstawie których w okresie od 16.VIII.10r. do 31.XII.10r. i od 1.I.11r. do 31.XII.11r. funkcjonariuszom Służby Więziennej przysługiwało prawo do przejazdów z ulgą 50% w komunikacji krajowej – w klasie dowolnej.

Do akt strona pozwana dołączyła pismo Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13.VIII.10r. skierowane do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej informujące o tym, że na podstawie umowy z 5.VIII.10r. funkcjonariuszom Służby Więziennej przysługuje prawo do przejazdów z ulgą 50% w komunikacji krajowej- w klasie dowolnej w pociągach ujętych w rozkładzie jazdy uruchamianych przez przewoźników : (...), P. (...), Koleje (...) –KM, (...) w T., (...), D. R. Polska, A. Polska.

Strony nie kwestionowały zawarcia takich umów pomiędzy Centralnym Zarządem Służby Więziennej a przewoźnikiem.

Żądanie pozwu Sąd Rejonowy uznał za zasadne. Jak wskazał, Sąd Rejonowy uprawnienia i obowiązki funkcjonariuszy Służby Więziennej normuje ustawa z dnia 9.IV.10r. o Służbie Więziennej (Dz. U. nr 79 poz. 523 ze zm.).

W art.183 ustawa stanowi, że funkcjonariuszowi, który zajmuje lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem w wysokości ceny biletów za przejazd koleją lub autobusami. W ust. 6 stanowi, że zwrot kosztów nie przysługuje za rok kalendarzowy, w którym wykupiono uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w wysokości co najmniej 50%.

Z kolei w ust.9 art. 183 zawarta jest delegacja dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia trybu oraz terminu zwrotu kosztów dojazdu. Rozporządzeniem tym jest rozp. MS z dnia 30.VII.10r. w sprawie trybu oraz terminów zwrotu funkcjonariuszowi Służby Więziennej kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby... (Dz. U. Nr 147 poz. 987). W §2 określono, że dokumentami potwierdzającymi poniesienie kosztów dojazdu w przypadku dojazdu do miejscowości pełnienia służby koleją lub autobusem na podstawie miesięcznego biletu imiennego czy też biletów jednorazowych- jest oświadczenie funkcjonariusza określające wysokość ceny biletu .

Z rozporządzenia wynika więc, że przysługuje zwrot kosztów dojazdu zarówno koleją, jak i autobusem. W art. 183 ust. 1 określono, że funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów za przejazd koleją lub autobusami. W ust. 6 art.183 ustawy, w którym określono zasadę braku uprawnienia do zwrotu kosztów dojazdu również nie ma ograniczenia przewoźnika, z jakim umowa o ulgowe przejazdy ma być zawarta.

Strona pozwana jako podstawę braku uprawnień do zwrotu kosztów dojazdu wskazała umowy zawarte pomiędzy Centralnym Zarządem Służby Więziennej a (...). Była to umowa zawarta z jednym z wielu publicznych przewoźników funkcjonujących na rynku przewozów w kraju.

W ocenie Sądu Rejonowego było poza sporem, że żaden z przewoźników nie zapewniał dojazdów na obszarze całego kraju. Aby więc uprawnienie do zwrotu kosztów dojazdu było możliwe do zrealizowania nie mogło być w ocenie Sądu Rejonowego, ograniczone tylko do przejazdów środkami transportu tylko niektórych przewoźników. Sąd Rejonowy wskazał, że tak stanowi ustawa, która nie ogranicza zwrotu kosztów dojazdu do zwrotu kosztów dojazdu któryś z przewoźników kolejowych. Zwrotowi podlegają więc koszty dojazdu również przy skorzystaniu z usług innych przewoźników. W ocenie Sądu Rejonowego taka interpretacja przepisów ustawy czyniła uprawnienie do zwrotu kosztów dojazdu realnym. Powód zamieszkiwał bowiem w miejscowości, która nie ma połączenia kolejowego z P. w którym powód pełni służbę. Aby więc nie przysługiwał mu zwrot kosztów dojazdu konieczne byłoby zawarcie umowy z takim przewoźnikiem, który zapewnia dojazd na tej trasie. A takiej umowy nie zawarto. Dlatego żądanie zwrotu kosztów dojazdu Sąd Rejonowy uznał za uzasadnione.

Za zasadny Sąd Rejonowy uznał jednak zarzut przedawnienia roszczeń za miesiące sierpień, wrzesień, październik 2010r. Sąd Rejonowy przywołał treść art. 226 powołanej ustawy i wskazał, że powód wniósł pozew do Sądu dnia 5.XII.13r. Należności z tytułu zwrotu kosztów dojazdu winny być wypłacane po upływie miesiąca, za który przysługują. Tak więc należności za miesiące sprzed ponad 3 lat od daty wniesienia pozwu były przedawnione i Sąd był zobowiązany

uwzględnić zarzut przedawnienia. Dlatego żądanie zwrotu kosztów dojazdu za 3 miesiące Sąd Rejonowy oddalił. Za niezasadny Sąd Rejonowy uznał zarzut przedawnienia roszczenia o zwrot kosztów za miesiąc listopad 2010r. Zgodnie z przepisami wyżej powołanego rozporządzenia zwrot kosztów dojazdu dokonuje się w terminie 30 dni o daty złożenia wniosku, a wniosek należy złożyć w terminie do dnia 10 miesiąca następującego po miesiącu, za który zwrot przysługuje. A wobec powyższego przedawnienie nie może dotyczyć kosztów dojazdu za miesiąc listopad 2010r., gdyż wypłata winna nastąpić najwcześniej w ostatnim dniu miesiąca grudnia 2010r., a nawet do dnia 10 stycznia 2011r.

**Powyższy wyrok zaskarżył pełnomocnik pozwanego w części objętej pkt 1 wyroku w zakresie zasądzonych odsetek ustawowych od poszczególnych kwot należności głównej** zarzucając mu :

1. naruszenie prawa materialnego a mianowicie przepisów:

a) art. 359 § 1 kc poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegająca na uznaniu, że powodowi należą się odsetki ustawowe od zasądzonych kwot pieniężnych,

b) art. 58 ust. 1 i art. 227 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało zasądzeniem na rzecz powoda odsetek,

2. naruszenie art. 321 kpc i art. 328 § 2 kpc co miało wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie zasądzonych odsetek ustawowych i uchylenie wyroku w tej części i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego pozwanego w obu instancjach według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Powód na rozprawie w dniu 21 października 2014 roku wnosił o oddalenie apelacji.

**Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:**

Apelacja jest częściowo uzasadniona i czyni skutek w postaci zmiany zaskarżonego wyroku.

Ma rację strona pozwana podnosząc zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Stosownie do treści tego przepisu Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Należy przypomnieć, że powód w pozwie wniósł o zasądzenie ustawowych odsetek od dochodzonej pozwem kwoty nie od dnia wymagalności poszczególnych kwot, ale od dnia doręczenia odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 16 stycznia 2014r. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Sąd Rejonowy zasądzając ustawowe odsetki od dat wymagalności poszczególnych należnych powodowi za przejazdy służbowe miesięcznie kwot naruszył art. 321§1 k.p.c.

Trafnym jest także zarzut naruszenia art. 328§2 k.p.c. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu nie wskazał bowiem podstawy prawnej zasądzenia odsetek. Nie oznacza to jednak, że w będącej przedmiotem osądu sprawie, brak było takiej podstawy prawnej.

Apelacja zmierzająca do wykazania, że powodowi w ogóle nie przysługiwały odsetki od zasądzonej mu należności pieniężnej tytułem zwrotu kosztów dojazdu do pracy i z pracy jest chybiona. Takiego wniosku nie sposób wysnuć z zaprezentowanych w apelacji przepisów art. 359 § 1 k.c. oraz art. 227 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej i art. 58 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

Zgodnie z art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Z kolei przepis art. 227 ustawy o Służbie Więziennej stanowi, że funkcjonariuszowi przysługuje prawo do otrzymania odsetek ustawowych, naliczanych za każdy dzień zwłoki, w przypadku niewypłacenia uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia o charakterze

stałym w terminie, o którym mowa w art. 62 ust. 2. W myśl art. 58 ust 1 ustawy o Służbie Więziennej dodatkami do uposażenia zasadniczego o charakterze stałym jest dodatek za wysługę lat dodatek za stopień, dodatek służbowy.

Wbrew zarzutom apelacji w treści art. 227 ustawy o Służbie Więziennej nie ma stwierdzenia, że funkcjonariuszowi przysługuje prawo do otrzymania ustawowych odsetek **wyłącznie** w przypadku nieotrzymania w terminie uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia o charakterze stałym. Przepis art. 227 ustawy o Służbie Więziennej reguluje li tylko terminy wypłat odsetek od uposażenia zasadniczego i stałych dodatków funkcjonariuszy. W żadnym wypadku natomiast z treści tego przepisu nie wynika, jak chce pozwany, aby wykluczał on prawo funkcjonariusza do odsetek od innych świadczeń pieniężnych, w tym przypadku z tytułu dojazdów służbowych.

Skoro zatem art. 227 ustawy nie pozbawia funkcjonariusza prawa do żądania odsetek od należności z tytułu dojazdów służbowych, to prawo do odsetek przysługuje mu na zasadach ogólnych, o których mowa w art. 481§1 k.c. W myśl tego przepisu jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Nie ulega wątpliwości, że roszczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdów służbowych jest świadczeniem pieniężnym. W przedmiotowej sprawie zatem podstawą prawną do żądania przez powoda odsetek od kwoty należnej mu tytułem zwrotu kosztów dojazdu, nie są przepisy ustawy o Służbie Więziennej, ale przepisy ogólne kodeksu cywilnego tj. art. 481 k.c. w zw. z art. 359 § 1 k.c.

Sąd Rejonowy nie naruszył zatem art. 359 § 1 k.c. ani przepisów ustawy o Służbie Więziennej zasądzając na rzecz powoda ustawowe odsetki od dochodzonego pozwem świadczenia pieniężnego z tytułu zwrotu kosztów dojazdów służbowych i w tym zakresie apelacja jako bezzasadna na podstawie art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

Mając jednak na uwadze, że Sąd Rejonowy rozstrzygając roszczenie uboczne z tytułu ustawowych odsetek, wyszedł ponad żądanie pozwu, czym naruszył art. 321§1 k.p.c., Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił w tym zakresie zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i zasądził ustawowe odsetki od zasądzonej przez Sąd Rejonowy kwoty 1824,60zł. zgodnie z żądaniem powoda tj. od dnia doręczenia odpisu pozwu, czyli od dnia 16 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego, gdyż zmiana wyroku nie była podyktowana, bezzasadnością żądania powoda w zakresie żądania odsetek od należności głównej, ale naruszeniem przez Sąd Rejonowy art. 321§1 k.p.c., co należy uznać za szczególnie uzasadnioną okoliczność w rozumieniu art. 102 k.p.c.